

Strategi för nationalekonomiska institutionen perioden 2016-2018

Fastställd av nationalekonomiska institutionens styrelse 2016-03-03

A. Lägesbeskrivning

A:1 Forskning

Den nuvarande forskningsmiljön karaktäriseras av att vi har minst två breda fält samt flera mer avgränsade forskningsområden som delvis går i varandra. Vi är stora nog att kunna vara breda och bredden är önskvärd då den gör att vi kan bedriva utbildning inom i princip hela det nationalekonomiska fältet. Ett starkt fokus är *arbetsmarknadsekonomi och offentlig ekonomi*. Forskningen inom detta område spänner över ett brett spektrum av frågor; alltifrån hur utformningen av socialförsäkringarna påverkar hälsa och förtidspensionering till hur penningpolitiken bör utformas i en globaliserad värld. I fokus står ekonomisk politik och arbetsmarknadspolitik, men även utbildnings- och socialförsäkringssystem. Ett annat starkt forskningsfält är *internationell ekonomi*. Inom detta område studeras bl. a drivkrafterna bakom företagslokaliseringar och hur dessa påverkas av olika typer av regleringar och ekonomisk politik. Vidare studeras effekterna av penning- och finanspolitik i små öppna ekonomier. Ett område som vuxit starkt under senare år är *utvecklingsekonomi*. Andra livaktiga forskningsområden är *politisk ekonomi, empirisk makroekonomi, rättsekonomi, experimentell ekonomi, sociala normer, spelteori och finansiell ekonomi*.

Forskningen på institutionen har en starkt internationell prägel. Den kommuniceras i internationella tidskrifter med sakkunnigförfarande och många medarbetare tillhör ledande forskarnätverk som t ex CEPR, IZA, IFS och CESifo. Vi har en rad forskningssamarbeten med prominenta ekonomer ute i världen. Varje år gästas institutionen av ett trettiotal internationella forskare. Våra egna forskare har under längre perioder besökt toppuniversitet som Berkeley, Stanford och Chicago.

Institutionen är värd för den ansedda tidskriften *Scandinavian Journal of Economics* och medarbetare har uppdrag som redaktörer och biträdande redaktörer på tidskrifter som *Economic Journal, Scandinavian Journal of Economics* och *Regional Science and Urban Economics*.

Vi har en utpräglad publiceringskultur, där publiceringar i topptidskrifter värderas högt. Det innebär i sin tur att ledtiderna kan bli långa; ett par tre år från manus till publicerad artikel är inte ovanligt. Åren 2013-15 hade vi 6 ”topp 5”-publiceringar och 18 ”topp-30” publiceringar. Sammanlagt publicerades under perioden 65 artiklar i sakkunniggranskade internationella tidskrifter. I termer av citeringar har institutionens personal publicerat 63 uppsatser med mer än 100 citeringar på Google Scholar och 135 uppsatser med mer än 50 citeringar. Jämfört med andra nationalekonomiska institutioner i landet är detta höga siffror.

A:2 Utbildning

På undervisningssidan kan noteras att det mesta av undervisningen bedrivs på engelska, med Nationalekonomi I som främsta undantag. Medveten och långsiktig bemanningsplanering genomförs för att ge lärarna framförhållning. Kursansvariga är alla disputerade och de mest erfarna lärarna (professorer och docenter) är kursansvariga på de grundläggande kurserna.

Inom utbildning på grundnivå erbjuds ett brett utbud av kurser av hög kvalitet till ett stort antal studenter med mycket varierande bakgrund. För att skapa en bättre balans mellan studenter inom program och studenter som läser på fristående kurs har antalet program där nationalekonomi kan vara huvudområde i en kandidatexamen minskat från fem till tre. Syftet med programmen är att paketera huvudområden på ett sätt som underlättar för studenterna och som leder till en hög grad av anställningsbarhet samtidigt som studierna blir attraktiva i sig. Minskningen av antalet program har gjorts för att öka andelen studenter som läser på fristående kurs, vilka på egen hand paketerar innehållet i sina studier till en kandidatexamen.

Utbildningen på avancerad nivå bedrivs i huvudsak inom ett masterprogram. Detta har ett av de mest ambitiösa kursutbudet i Sverige inom vårt ämne. Vi kan även erbjuda studenterna ett flertal internships hos attraktiva arbetsgivare, som t.ex. EU-kommissionen, Utrikesdepartementet, Utbildningsdepartementet, Konjunkturinstitutet och Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag. Antagningen till masterutbildningen sker i intensiv internationell konkurrens och studenterna får kvalificerade arbeten efter examen.

Tillgången på kvalificerade handledare inom ett stort antal forskningsfält, i kombination med kurssamarbetet med Handelshögskolan i Stockholm, gör att utbildningen på forskarnivå håller hög nivå från ett nordiskt perspektiv. Söktrycket är högt (10-20 sökande per plats) och andelen internationella sökande mycket högt (runt 70 %). Doktoranderna är verksamma vid nationalekonomiska institutionen, Institutet för internationell ekonomi (IIES), eller Institutet för social forskning (SOFI). Under senare år har 12 personer per läsår antagits. Ungefär 8 av dessa har nått ända fram till en doktorsexamen. Alla som disputerar erhåller ett jobb som är relevant för utbildningen och vi räknar med att kunna upprätthålla denna goda måluppfyllelse.

Nationalekonomiska institutionen tillämpar följande finansieringsmodell: År 1, stipendiefinansiering; år 2-4 doktorandtjänst eller stipendier med motsvarande villkor. Under år 2 och 3 erbjuds doktoranderna möjlighet att undervisa 20 procent per år. Flertalet gör detta och kan därmed förlänga sin finansiering med ett år. Normaltiden är alltså i de allra flesta fall 5 år.

När det gäller frågan om internationalisering kan nämnas att vi har studentutbyte på grundnivå genom bilaterala avtal med flera framstående europeiska lärosäten som t ex Sorbonne i Paris och Ludwig Maximilian Universität i Munchen. Ett motsvarande avtal med University College London ar under utarbetande. Det är vanligt att doktorander tillbringar ett ar av sina studier utomlands, ofta vid framstande amerikanska universitet. Institutionen ar också del av ett europeiskt samarbete inom forskarutbildningen, ENTER, som möjliggör studentutbyte mellan partnerinstitutionerna som bl.a. inkluderar University College London och universiteteten i Toulouse och Tilburg.

Institutionens administrativa arbete utförs självständigt och enhetligt, utifrån fastlagda regler. Detta skapar ett bra stöd för forskare och lare som inte behöver ägna tid åt administrativa rutiner i onödan utan får tid att utveckla kurser och sin egen forskning. Den höga service-nivån återspeglas gentemot såväl kollegor som studenter. Kursadministrationen ar lättillgänglig för studenterna och våra mottagningstider ar frikostiga. Vår studievägledning har hög kompetens inom ämnet och masterstudenterna har tillgång till en egen vagledare. Webben används i allt större utsträckning vilket gör att lare och TA-personal enkelt kan kommunicera med studenterna. Detta minskar behovet för studenterna att fysiskt besöka institutionen under mottagningstiderna vilket i sin tur leder till en lugnare arbetsmiljö för personalen.

Studenternas möjlighet till påverkan och återkoppling fullföljs av ett aktivt Ämnesråd och de elektroniska kursvärderingarna ger oss en tydlig och direkt bild av studenternas åsikter och upplevelse av utbildningens kvalitet.

A:3 Samverkan

När det gäller samverkan och samarbete med det omgivande samhället kan vi notera att medarbetare för närvarande är verksamma som experter i KPI-nämnden, Regelrådet, Riksgälden, Förvaltningsrätten, Tingsrätten, Marknadsdomstolen, Konkurrensverket, mm. Vi är representerade i ett stort antal forskningsråd och andra vetenskapliga råd. En av våra professorer är ledamot av Kungliga Vetenskapsakademien och i priskommittén för Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne. En annan är vice ordförande i Riksbanksfullmäktige. En tjänstledig professor arbetar som vice Riksbankschef, en annan som statssekreterare på Finansdepartementet. Institutionens medarbetare deltar flitigt i debatter och i radio- och TV-intervjuer samt citeras ofta i tidningar som DN och SvD men också i The Guardian och The Economist.

Sammanfattningsvis är undervisning och forskning vid institutionen i klass med de allra bästa nationalekonomiska institutionerna med undervisning i Norden. Den breda och omfattande forskningsmiljön gör att institutionen kan erbjuda ett brett utbud av kurser på samtliga nivåer. Trots tuff konkurrens med Handelshögskolan och Uppsala universitet hävdar oss bra. Institutionen står sig också bra mot andra jämförbara institutioner i världen. Nedan beskrivs institutionens mål och resurser och vår långsiktigt syftande strategi för att uppnå målen.

B. Mål

1. Forskningen skall vara nationellt ledande och internationellt framstående.
2. Externa forskningsbidrag skall fortsätta öka.
3. Utbildning på grund-, avancerad och forskarnivå ska vara av mycket hög kvalitet.
4. Utbildningen skall vara attraktiv för svenska och utländska studenter.
5. Studenternas beredskap för såväl den nationella som den internationella studie- och arbetsmarknaden skall vara god.
6. Samarbeten med viktiga aktörer/enheter inom den offentliga sektorn och näringslivet skall upprätthållas och vid behov utvecklas.

C. Resurser

Cirka 90 personer har arbetsplats på institutionen varav doktorander utgör ett femtiotal och TA-personal ett tiotal. Vi har för närvarande 15 professorer, 4 docenter, varav en lektor, samt 9 övriga disputerade lärare samt ett antal gruppövningslärare. Den relativt stora gruppen forskare utan lärartjänst är resultatet av en ökad satsning på rekrytering av externfinansierade postdoktorer i internationell konkurrens. Utöver personal på institutionen har vi tillgång till

ett stort antal kvalificerade lärare från IIES och SOFI. Därigenom kan vi upprätthålla såväl djup som bredd i undervisning och forskarhandledning.

På TA-sidan har vi en administrativ chef, en studierektor på grund- och avancerad nivå och en koordinator. Därtill kommer en ekonomihandläggare, sex kursadministratörer, två studievägledare och en systemansvarig.

Omsättningen är i dagsläget cirka 74 miljoner kronor, varav UGA 40, FFU 18 och externa forskningsbidrag 16 miljoner.

När det gäller lokaler gör vi bedömningen att vi klarar oss bra fram till flytten till Albano 2019. Något oroande är det faktum att byggstarten redan ägt rum utan att vi har beretts möjlighet att kommentera annat än principskisser, och det för många år sedan. Vi vet alltså inte i vilken utsträckning våra önskemål beträffande konstorsrum och undervisningslokaler har tillgodosetts. När Albanoprojektet drog igång fick vi regelbundna besök av Byggnadsplaneringen och vi fick också utse en representant i den referensgrupp som arbetar med utformningen av undervisningslokalerna. Inte heller denna grupp har varit aktiv under senare år då detaljplaneringen rimligen måste ha ägt rum.

En specifik synpunkt är att det är viktigt att universitetets externa uthyrning av undervisningslokaler till företag och myndigheter hålls nere vid ett minimum under terminstid. Att det finns en intressekonflikt här har vi egna erfarenheter av.

Finansieringen av doktorander utgör ett potentiellt problemområde. Utbildningsbidragens avskaffande medförde ett ofinansierat strukturellt underskott inom studiestödet om 2,5 miljoner per år vid oförändrad antagningsnivå. Detta beror på att doktorandtjänster är mer än dubbelt så dyra som utbildningsbidrag. Om ingen kompletterande finansiering tillkommer beräknas antagningen minska från 12 per år till 6.

Om dessutom stipendiefinansieringen avskaffas, vilket ligger i farans riktning, räknar vi med att kunna anta 3 doktorander per år. Allt som allt en minskning med 75 procent. Detta är knappast en önskvärd utveckling från ett studentperspektiv. Bortsett från den uppenbara konsekvensen att det blir svårare att bli antagen, så kommer kvaliteten att drabbas i och med att det inte längre skulle finnas underlag för det breda kursutbud som vi har idag. Utan generösa övergångsregler skulle vi dessutom tvingas till omedelbara uppsägningar av ett stort antal aktiva doktorander.

Vår egen rekrytering av lärare påverkas inte så mycket av en neddragning av utbildning på forskarnivå i och med att vi redan nu inriktar oss på den internationella arbetsmarknaden. Däremot stryps en synnerligen viktig rekryteringsbas för chefer och kvalificerade utredare för Regeringskansliet och statliga myndigheter.

Samverkan och samarbete med det omgivande samhället tar givetvis resurser i anspråk, men ingår som en naturlig del av forskarnas arbete och sådana uppgifter räknas inte av mot undervisningsskyldigheten.

Inga stora förändringar väntas under treårsperioden vad avser personal, ekonomi eller lokaler.

D. Handlingsplan

De delmål som beskrivs nedan tar i första hand personella resurser i anspråk och vi gör bedömningen att de kan uppfyllas även utan en ökning av personalstyrkan. Nyrekryteringar genomförs i den mån budgeten medger eller är betingade av extern finansiering.

1. *Forskningen skall vara nationellt ledande och internationellt framstående:*

Skickliga lärare/forskare är A och O för en framgångsrik universitetsinstitution och därför handlar strategier nästan uteslutande om hur man ska kunna rekrytera och behålla de bästa lärarna/forskarna. Man kan tänka sig olika strategier för rekrytering. Antingen identifierar man särskilt prioriterade forsknings- eller undervisningsområden och utlyser snävt definierade tjänster inom dessa områden eller så gör man utlysningarna breda och anställer lärare med den högsta allmänna kompetensen. Som stor undervisningsinstitution är det viktigt för oss att ha en bred kompetensportfölj och det uppnås bäst genom breda utlysningar. De starka forskningsmiljöer som finns på institutionen kommer ändå på ett naturligt sätt att locka till sig kvalificerade sökande och växa på så sätt. I vissa fall måste dock undervisningsmässiga behov vara styrande. Vi har under de senaste åren lyckosamt rekryterat postdoktorer på den internationella arbetsmarknaden. Vi kommer att fortsätta på den inslagna vägen under kommande år och låta denna verksamhet växa.

Delmål 1.1 *Kontinuerligt och aktivt bevaka möjligheterna att rekrytera lovande personer på den internationella arbetsmarknaden via breda utlysningar. Fortsätta rekryteringar så långt ekonomin tillåter av framstående juniora och seniora forskare. Erbjuda befintliga forskare fortsatt goda villkor i form av lön, möjligheter till egen forskning inom ramen för anställningen, tillgång till databaser mm.*

Ansvarig: Prefekten i samråd med professorskollegiet ansvarar för rekrytering. Prefekten ansvarar för anställningsvillkor. Under planeringsperioden förväntar vi oss i första hand rekrytering av en postdoktor per år i internationell konkurrens. En person utses årligen av prefekten för att administrera ansökningsprocessen.

Delmål 1.2 *Ett fortsatt samarbete med Pompeu Fabra och Bocconi vad gäller koordinerade inbjudningar av internationella toppforskare till det högre seminariet.*

Ansvarig: Seminarieansvarig

2. *Externa forskningsbidrag skall fortsätta öka:*

Vi erbjuder goda möjligheter till forskning inom ramen för anställningen. Samtidigt är det viktigt att stärka incitamenten att söka externa forskningsbidrag. Det är svårt att prognosticera utvecklingen av de externa forskningsbidragen men vi kommer att arbeta med frågan kontinuerligt.

Delmål 2.1 *Det administrativa stödet för externa forskningsbidrag kan behöva förstärkas. Satsningar på större paraplyprojekt inkluderande doktorandfinansiering för att kunna bibehålla volymen i utbildning på forskarnivå.*

Ansvarig: Prefekten och professorskollegiet.

3. Utbildning på grund-, avancerad och forskarnivå skall vara av mycket hög kvalitet:

Rekryteringsstrategin skall säkerställa att mycket kvalificerade lärare finns. En del av denna strategi är att även de forskare som har full extern finansiering undervisar i en omfattning av 25 procent. På detta sätt får utbildningen tillgång till dessa personers kompetens, samtidigt som de får pedagogisk meritering vilket är viktigt för deras fortsatta akademiska karriär. I de fall då postdoktorer är stipendiefinansierade innebär lärarförordnandet även att en viss lägsta socialförsäkringsnivå upprätthålls vilket är viktigt inte minst vid föräldraskap.

Delmål 3.1 *Tillse att alla lärare och forskare vid institutionen undervisar minst 25 procent av heltid oavsett finansieringsform.*

Ansvarig: Prefekten

Delmål 3.2 *Öka antalet lärartimmar successivt, med särskild prioritet för undervisning av studenter i mindre grupper (övningar) samt kurser i tillämpad ekonometri. Utveckling av moment på grundnivå som förbereder för examensarbetet och ökar anställningsbarheten genom träning i muntlig och skriftlig framställning. Schemalagda mottagningar på NEKI. Ökad satsning på undervisning i matematik och statistik på NEKII.*

Ansvarig: Studierektor UGA

Delmål 3.3 *En ökad satsning på pedagogisk kompetensutveckling för undervisande personal. På TA-sidan kan kompetensutveckling behövas bl. a för att utveckla användandet av hemsidan och undervisningsplattformar och därigenom ytterligare effektivisera studentadministrationen.*

Ansvarig: Prefekt, studierektorer och administrativ chef.

Delmål 3.4 *Fortsatt utveckling av kandidatprogrammen, bl. a genom informations-spridning för breddad rekrytering. Fortsatt utveckling av masterprogrammet i nationalekonomi som skall bli det ledande programmet i Norden.*

Ansvarig: Studierektor UGA

Delmål 3.5 *Utbildningen på forskarnivå skall även fortsättningsvis vara ett av de ledande programmen i Europa. En fortsatt god rekrytering av framgångsrika forskare/handledare och ett fortsatt gott samarbete med Handelshögskolan i Stockholm utgör förutsättningarna för detta.*

Ansvarig: Studierektorn för utbildning på forskarnivå

4. Utbildningen ska vara attraktiv för svenska och utländska studenter:

Duktiga aktiva forskare som undervisar skall göra det attraktivt att vara student i nationalekonomi på Stockholms universitet.

Delmål 4.1 *De internationella studentutbytena skall fortsatt utvecklas. För doktorander gäller att deltagandet i det europeiska utbytesprogrammet ENTER bör utvecklas.*

Ansvarig: Studierektorerna

5. Studenternas beredskap för såväl den nationella som den internationella studie- och arbetsmarknaden skall vara god:

Nationalekonomi är ett i hög grad internationellt ämne så en student som är väl förberedd för den nationella arbetsmarknaden är också väl förberedd för den internationella arbetsmarknaden.

Delmål 5.1 *Upprätthålla och utveckla den bredd i kursutbudet som ger hög kvalitet och relevans åt våra kurser och program.*

Ansvarig: Studierektorerna

Delmål 5.2 *Ett fortsatt stöd till studenternas/Ämnesrådets arbete med nationalekonomernas arbetsmarknadsdag möjliggör en direkt kontakt med potentiella arbetsgivare. Erbjud arbetsmarknadsinformation riktad till masterstudenterna och möjlighet att skriva masteruppsats i samarbete med relevanta myndigheter med handledarkompetens.*

Ansvarig: Prefekten och studierektor UGA

Delmål 5.3 *Ett ökat stöd till de doktorander som önskar etablera sig på den internationella arbetsmarknaden.*

Ansvarig: Prefekten utser rådgivare och bollplank för doktorander som står i begrepp att söka akademiska tjänster internationellt.

Delmål 5.4 *Regelbundna alumnenkäter genomförs med treårsintervall, också på avancerad nivå och på forskarnivå. Materialet skall utgöra en viktig utgångspunkt vid marknadsföringen av våra utbildningar och vid det fortsatta utvecklandet av kurserna.*

Ansvarig: Prefekten och studierektorerna

6. *Samarbete med viktiga aktörer/enheter inom den offentliga sektorn och näringslivet skall upprätthållas och vid behov utvecklas:*

Delmål 6.1 *Fortsatt hög grad av samarbete med det omgivande samhället. Inga åtgärder behövs i dagsläget.*

Ansvarig: Prefekten